

Тепло долоні

Лариса Наумова

«Музика тиші»

The Music of Silence (італ. La musica del silenzio)

Режисер Майкл Редфорд

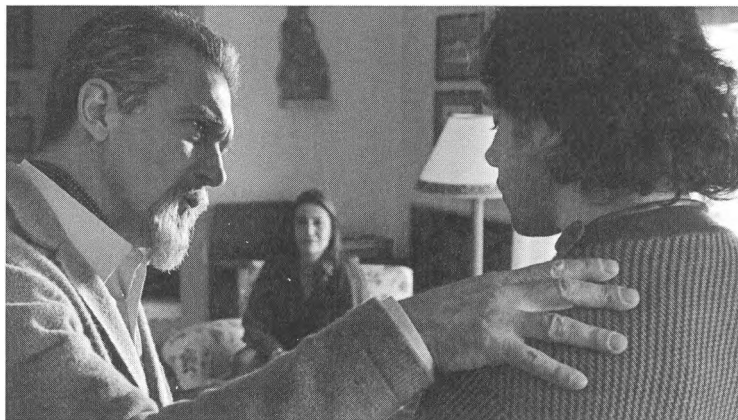
Сценарій: Анна Павігнан, Майкл Редфорд

Оператор Стефано Фалівен

Композитор Габріель Роберто

У головних ролях: Тобі Себастьян, Хорді Моля, Антоніо Бандерас

Італія. 2017.

Маестро – Антоніо Бандерас, Амос – Тобі Себастьян у фільмі «Музика тиші». Режисер Майкл Редфорд. Італія. 2017.

У якомусь дивовижному ритмі існує італійський кінематограф. Часом, у деяких найяскравіших своїх проявах, ніби у власному, абсолютно рафінованому вимірі, поза руйнівними впливами масової культури, моди й мінливих віянь. То він звертається до тем старості й самотності, то замислюється про роль високого мистецтва і вимислу в людському житті, то втілює на екрані філософські розмірковування про сучасну культуру, то викликає гостре зацікавлення до католицької церкви у самому її епіцентрі, звертаючись до серіалу, продукту, так би мовити, «масового ужитку». Попри те, що італійські кінематографісти порушують нібито непопулярні теми, їм вдається бути актуальними, цікавими й сучасними.

Новою італійською дивовижею в цьому сенсі постає фільм «Музика тиші» англійського режисера Майкла Редфорда. Авторі звертаються до автобіографічного роману 1999 року зірки італійської оперної сцени, відомого в усьому світі співака-тенора, невтомного і натхненного популяризатора класичної музики Андреа Бочеллі.

Біографія співака, безперечно талановитого, з неповторним голосом, справді вражає як захопливий роман, базований на подіях реального життя, і від цього ще цікавіший і фантастичніший.

Андреа Бочеллі став сліпим у дитячому віці і, таким, обмеженим у своїх можливостях, пройшов шлях від співака нічного клубу до великої оперної сцени, здобуваючи освіту й удосконалюючи свій талант. Та, незважаючи на таку непросту тему, у фільмі не знаходиться місця для відчаю і суму, адже впродовж усієї оповіді герой перебуває у пошуку, в дії, у праці над собою, у самовдосконаленні й роботі. На сум, а тим паче на відчай, просто не вистачає часу.

У фільмі «Музика тиші» особливого значення набувають дещо інші категорії і цінності, ніж ті, до яких звикли звичайні люди у своєму буденному житті. Оскільки свою історію оповідає незряча людина, то тут на перший план виступають дотики, тактильні відчуття, звуки.

Музика, власне класична музика, взагалі стає у фільмі окремю категорією. Вона – той острівець зрозумілої ста-

більності, розмаїття і безміру водночас, що є прихистком спершу для маленького хлопчика, а надалі для юнака Амоса (у виконанні Тобі Себастьяна). Музика стає рятівним стрижнем його життя, максимально відвертим одкровенням, чудом, захопленням, любов'ю, професією і життям. Дивним чином іще в ранньому дитинстві він, ніби передбачаючи свою долю, на запитання, ким хоче бути, відповідає однозначно й переконливо: оперним співаком. Навіть не пробуючи співати, навіть іще не знаючи сили й можливостей свого голосу. Це раннє захоплення класичною музикою і така щира дитяча впевненість у майбутньому виглядають як рука долі, що від раннього дитинства уже вела Амоса до його майбутніх звершень.

Головний герой виходить на сцену конкурсних співочих майданчиків іще хлопчиком. Його репертуар – популярні класичні арії. Тут він здобуває перші перемоги й ранню популярність. Так, виконання «O sole mio» робить його переможцем відомого співочого конкурсу. Хлопчик стає першим серед дорослих виконавців.

Старшим він починає виконувати популярні й класичні твори в нічному барі. Це стає не тільки його щоденною роботою, а й, насамперед, способом реалізації давньої мрії, спробою відчутти себе справжнім співаком-виконавцем. Символічно, що настроювач музичного інструменту звертає увагу Амоса на недоцільність такої виснажливої для його дорогоцінного голосу праці й знайомить хлопця з Маестро (у виконанні Антоніо Бандераса), який і стає для юнака провідником у великий професійний світ музики і виконавської майстерності. Маестро відкриває для Амоса значення його власного голосу як специфічного неповторного інструмента, який необхідно належним чином доглядати, опікуватися ним, розвивати й берегти. У цьому сенсі однією з найважливіх вправ з удосконалення техніки звучання голосу стає тиша. Тиша як найскладніша вправа, тиша як зосередженість, тиша як стриманість і раціональна зібраність. Завдяки заняттям із Маестро Амос відкриває для себе нові горизонти можливостей.

Свій успішний шлях на великій сцені головний герой розпочав із співпраці з популярним естрадним співаком Цукеро. У цьому дуеті юнак замінив Паваротті, який до того брав участь в усіх гастрольних поїздках виконавця. Перший виступ з популярним співаком приніс Амосу моментальний великий успіх і славу. Перемогу Андреа Бочеллі на фестивалі в Санремо 1994 року у фільмі не показано, але вона здається цілком зрозумілою в подальшому поступі героя. Його ім'я уже настільки відоме, а голос настільки популярний, що конкурсне визнання є цілком логічним і закономірним подальшим процесом.

Фільм завершується хронікальними кадрами, де вже Андреа Бочеллі сам виступає то з благодійними концертами просто неба, то на оперній сцені. Володіючи надзвичайним голосом, він стає відомим і як оперний співак, і як виконавець популярної музики, диски якого успішно розкупувають в усьому світі. Його слухають і Папа Римський, і президенти різних країн, і королева Британії. Та класика залишається для нього особливою темою. Багато зусиль він докладав для її популяризації й донесення до найширшого кола слухачів.

У фільмі дивовижно передано рух-жест-відчуття дотику до плеча. Кожного разу із таким дотиком у житті головного героя з'являється нова близька людина, яка підтримує, широко простягає руку допомоги. Цей жест промовляє більше за будь-які слова. Тепло людської долоні на плечі для людини, довкола якої суцільна темрява, стає у стрічці певним рефреном, своєрідним гімном ширості, гуманізму й любові, призначенням яких такі є порятунком цього світу. Головний герой Амос Барді (він же Андреа Бочеллі) оповідає свою історію як надзвичайно позитивну й оптимістичну, з упевненістю, що вона підтримає інших людей у розпачі й безнадії. Сюжетні перипетії часом виглядають дещо наївно і навіть надумано, здається, що автор навмисне хоче догодити скептичному, зневіреному й критично налаштованому глядачеві (а спершу, певно, й читачеві). Все, можливо, і було б так, якби все це (навіть не без деяких купюр) не відбулося б у реальному житті! Отож фільм – чудова казка зі щасливим і навіть фантастичним фіналом, яка сталася насправді. Йї безліч людей, більшою чи меншою мірою, своїм дотиком до плеча головного героя, долучилися до її реалізації, зробили цю казку реальністю.

Амос – Тобі Себастьян у фільмі «Музика тиші».

Микола Мащенко. 3 нагоди 90-річчя

Микола Мащенко.

Романтичний порив, піднесеність, навіть патетика – це стиль його фільмів, насамперед таких, як «Овод» і «Як гартувалася сталь». Герої його картин – це мученики, які заради високої ідеї йдуть на смерть. Ясна річ, сучасна прагматична дійсність, базована на матеріальних інтересах, не приймає такого героя і таких фільмів. Однак професійне середовище шанує Миколу Мащенко (1929–2013). Своє життя він присвятив кіномистецтву – і не тільки творенню власних картин, а й турботі про покоління наступників. Режисер-портретист Людмила Михалевич не випадково свою документальну стрічку назвала «Космос Миколи Мащенко». Справді, його фільми ніяк не назвеш приземленими. Він був талановитим дипломатом у питаннях «miteць і влада», й не дав приручити себе, коли в Україні настала параноїдальна доба маланчукізму: той ідеолог навіть у слові «Україна» вбачав прояви націоналізму (треба було писати тільки УРСР). Після 1972 року Мащенко намагалися змусити знімати фільм, який викривав би «ворогів-націоналістів». Але режисер очолює телевізійне відділення на рідній кіностудії і запускає свій чотирисерійний фільм «Як гартувалася сталь». Маланчукові нічого не залишалося як кусати собі лікті. Ще раніше, 1971 року, Мащенко, який радів успішним дипломним роботам випускників кінофакультету, організував кінофестиваль «Молодість», який через рік набув статусу всесоюзного, а згодом – і міжнародного. Він став «хрещеним батьком» для багатьох молодих, благословивши їх на творчість.

Мащенко – людина енергійна і оптимістична, мужньо пройшов крізь застійні роки, й коли не давали знімати те, що хотів (наприклад, «Марусю Чурай»), їхав до Болгарії і знімав фільми про події тамтешньої історії. За «Шлях до Софії» – епічне полотно з батальними сценами – здобув переконливі нагороди. Та найтяжчі часи випали в 1990-ті, коли в пору цілковитого безгрошів'я йому, директорів, вдавалося втримувати кіностудію на плаву. Це було не просто, але він не скаржився. Його робота над фільмом «Богдан Зиновій Хмельницький» тривала сім років, монтувати і озвучувати доводилось у неопалюваних приміщеннях. Йому болів повний розвал державної кіномережі, бо комерційна, що прийшла натовістю, обслуговувала виключно іноземних кіномонополістів. Вечір у Будинку кіно 12 січня засвідчив, що добру пам'ять про Миколу Павловича бережуть його колеги і шанувальники його творчості.

Лариса Іванишина